

מחדשם כלבנה, וכן הוא אומר בכרכת לבנה „שתתחדש עמרת תפארת [לעמוסי
בטן שהם עתידים להתחדש כמותם 18 וכו']”², וכתוב (תהל' קג, ה) „תתחדש כנשר
נעורייכו”¹⁹, הלכך לובשין העור דיש לה שיער, דומה לנשר שיש לו כנפיים
וגדפא ²⁰ (ח).

ובליל שבת, לובשין גם הנשים קורזין במקום סרביל [ולא ²⁸ בשחרית בשבת]²,
לפי ששבת דומה לכלה, כדאמר בכתובות ²⁹, בואי שבת כלה, וכשהכלה נכנסת
לחופה לובשין לה קורזין³⁰ — גם בשבת כשנכנס שבת לובשות קורזין.
והטעם שהכלה לובשת קורזין, משום דכתיב (תהל' ב, יא) „(וגילה) [וגילון]
ברעדה”³¹, במקום גילה שם תהא רעדה (ברכות ל, ב), — ומשום הכי לובשת
שרגנ”ז³¹ לזכור יום המיתה — וקורזין נמי קצת כיסוי ועיטוף שאינו של שמחה
כ”כ³². וכן נוהגות הנשים, כשאירע לקרובין דבר ³³ — שלובשין בגדי חול בשבת ³⁴

הגהות

(ח) עוד מ”א לפיכך לובשות קורזין בר”ה, לפי שהשעיר בא לכפר על העבירה, דכתיב
(במד' כח, כב) „ושעיר חטאת אחד (לה’) ²¹ לכפר עליכם” והיינו שיסד בר”ה ²²: „בהיותם
מקריבים לפניך זבחי רצון” — פרים שנים ואיל אחד, (ח’) [וז’] כבשים שהיה עולה ²³ שמביאין
לרצון לדורון „ושעירי חטאת לכפר בעדם” — שמביאים בר”ה לכפר, „וזכרון לכולם יהיו”²⁴
— לכל הקרבנות שאנו מזכירין, „יהיו” לכל ישראל לתשועה, „מיד שונא” — שלא יוכלו
אויבים להם. ולפי שהשעיר בא לכפר על העבירות, ועבירות העגל, ושעיר הוא נמי
שעיר שקורין רוי”ד²⁵, לפיכך לובשות קורזין שהוא רוי”ד. וד”ל.

עוד טעם אחר, לפי שבשעה שהיה משה רבינו על השמים לקבל הלוחות, ובתוך כך הלכו
ועשו את העגל, דכתיב (תהל' קו, כ) „וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב”, ואין לך
דבר המשוקץ יותר מן השור כאשר אוכל עשב²⁶, מרוב תאוה שמתאוה לאכול העשב הוא
מתריז, ומרבה זבל, ה”נ (ע”פ שה”ש א, יב) בעוד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו, ואמרינו
(גיטין לו, ב, ע”ש) עלובה כלה שזינתה בשעת חופתה, והנשים מראים עצמם ²⁷ שהם ככלה
צנועה והולכת לחופה לבעלה ומשתוקקת על בעלה, כמו כלה שנכנסת לחופה ולובשת קורזין.

לזכר מה שלא חטאו בעגל. ²⁸ ייתכן שההדגשה
בגלל האמור להלן לגבי אבילות ר”ל. ²⁹ ל”מ.
ובב”ק לב, ב נמצא בשתי מימרות סמוכות:
„שבת כלה מלכתא” ו, „בואי כלה” (ג”כ לגבי
שבת), ואולי לפנינו הרכבה של המימרות.
³⁰ מנהג זה נזכר גם בספר מהרי”ל, הלכות
נישואין (וראה בהע’ ³²). ³¹ בגד מתים לבן,
הוא הקוטא, הקיטל. ³² ביתר באור מובאים
הדברים בשו”ת מהר”ם מינץ סי’ קט, סדר הנהגת
הנישואין (בהגהה): „... כדי להזכירו ימי
אבילות שנא’ וגילו ברעדה, לכן לובשים את הכלה
חלוק סרגנות של נשים, כדי להזכיר יום המיתה,
וכן להיות מעוטפת, שיהא הסרביל או הקורזין על
ראשה כאבלה וכן כדי להזכיר אבילות ירושלים
בראש שמחתינו” (וכעין זה שם סי’ פו).
³³ כלומר, כשנפטר אחד מהקרובים, ר”ל.
³⁴ ראה דרשות מהר”ש סי’ תנה (א). תה”ד סי’

18 ר’ להלן, סי’ לט הע’ ³². ¹⁹ ע’ להלן סי’ לו,
בדרשה השנייה, שבפסוק זה יש רמז לשרה שחזרה
לנעוריה, וזהו הקשר לכאן, ועיי”ש ובהע’ ²².
²⁰ נוצה (ב”ב עג, ב ורשב”ם שם ד”ה דשמטי
גדפייהו). ²¹ מלה זו היא שיגרא דלישנא
מקרבן ר”ח, שבו נאמר (במד’ כח, טו), „לחטאת
לה”²². ²² מכאן עד „אויבים להם” נלקח מס’
הרוקח (כת”י מ”ס 16664, דף 182 א), וגם עיקרו
של קטע זה מצוטט בסידור המקובל ר’ הירץ,
בפי’ מוסף ר”ח. (גל’ אל), דפים 22 — 33.
²³ בכתה”י מנוקדת ל’ בקמץ. ²⁴ בכתה”י
הנ”ל לא נמצאות המלים „יהיו לכל”, כי בנוסח
התפילה של הרוקח (וכן במחזור ויטרי סי’ רלב,
עמ’ 197) הנוסח הוא „... זכרון לכולם, יהיו
תשועת נפשם...”, ולא כנוסחנו „... זכרון
לכולם יהיו, ותשועת נפשם...”. ²⁵ בעל
שיער. ²⁶ מכילתא שמ’ יד, כח. ²⁷ בר”ח.